

Asia: VN/31658/2024

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit hallituksen esitysluonnoksesta.

Jos organisaationne toimii tekoälyjärjestelmien markkinavalvontaviranomaisena, mitkä ovat näkemyksenne hallituksen esityksen luonnoksen 4.2.7. kappaleeseen ”Tiedonhallinnan muutosvaikutukset” organisaationne koskevan tiedonhallinnan osalta?

Microsoft kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä liittyen tekoälyjärjestelmien valvontaa koskevaan lakiin.

Esityksessä esitetään vain yhden horisontaalisen tekoälyn sääntelyn testiympäristön perustamista eikä kansallisessa täydentävässä lainsäädännössä mahdollistettaisi alueellisia, sektori- tai tuotekohtaisia testiympäristöjä (kohta 5.1.1). Ei liene realistista ajatella, että eri tekoälyjärjestelmiä voitaisiin palvella yhdellä testiympäristöllä. Tekoälyratkaisu voidaan hyödyntää useisiin täysin erilaisiin toimialoihin ja käyttötapauksiin kuten liikenteenohjausta, lukujärjestysten optimointia, potilaskirjauksia, teollisuuslaitoksen laadunvalvontaa, vakavien sairauksien diagnosointia, jne. Mistä jokin toimija (LV tai Traficom) voisi saada kerättyä tällaisen jokaisen toimialan kattavan aineiston? Onko sellaisen tiedon tallentaminen ja kerääminen yhteen paikkaan muutenkaan järkevää; Tietolähteet ja niiden muodot eroavat; Kenen resurssit riittävät tällaisen ympäristön tietoturvalliseen rakentamiseen ja toisaalta tarjoamaan testaaville organisaatioille tukea ja prosessit testin tekemiseen.

Nähdäksemme tarvittaisiin malli, jossa eri toimijat voisivat tuoda omaa dataansa käytettäväksi (kustannusta vastaan) tekoälytestaajille näiden valitsemissa ympäristöissä.

Tekoällysäädöksessä on nostettu esiin useassa eri artiklassa juuri terveydenhuoltoon liittyviä odotuksia tekoälyn mahdollistamista mahdollisuuksista. Koska terveydenhuollon datan hyödyntämistä säädellään nykyisin toisilaisissa, joka korvautuu EU:n terveysdata-avaruussäädöksellä

(EHDS), on erittäin perusteltua, että esimerkiksi terveydenhuollolle voidaan perustaa joko alueellisia, paikallisia tai sektorikohtaisia tekoälyratkaisuiden testiympäristöjä.

Käytännössä esimerkiksi potilastietojärjestelmän kehittäjällä voi olla oma data-aineistonsa tuotekehityskäyttöön. Se, missä he tarvitsevat tämän lain tarkoittamaa data-aineistoa, olisi käytännössä kehitettyjen mallien validointi ulkopuolisella ja monipuolisella aineistolla, jolla varmistetaan, että oma kehitysmalli ei tuottanut vääristynyttä tai yksipuoleista kokonaisuutta.

Erityisesti huomioiden tekoälyalueen valtavan nopea kehitys sääntelyssä on hyvä huomioida myös testausmahdollisuuksien kehittyminen ja mahdolliset uudet menetelmät. Koska on myös todennäköistä, että testiympäristössä toteutettava testaaminen ei ole riittävää, niin testaaminen todellisissa olosuhteissa tulee olla joustavasti järjestetty vaihtoehtona tai jatkumona testaamisessa. Esimerkiksi HUS-yhtymällä on yliopistosairaalana käytännön kokemus siitä, miten artiklan 60 mukainen testaaminen todellisissa olosuhteissa voidaan järjestää markkinavalvontaviranomaisten ohjauksessa ja valvonnassa.

Toisiolaki edellyttää jo nykyisellään tietoturvallisen käyttöympäristön ja vastaava vaade on myös EHDS-asetuksessa. Terveydenhuollon sektorilla on jo useiden vuosien käytännön kokemus ja näyttöä siitä, miten sääntelyn testiympäristö tulee toteuttaa erilaiset turvallisuusvaatimukset huomioiden. Tästä on hyvänä esimerkkinä HUSin toisiolain mukainen tietoturallinen käyttöympäristö Acamedic (<https://www.hus.fi/tutkimus-ja-opetus/tutkijan-palvelut/hus-acamedic-tietoturallinen-kayttoymparisto>), jossa on jo nyt käytössä erilaisia tekoälytyökaluja ja laajoja kielimalleja. Testiympäristöissä tulee olla myös tarjolla artiklan 10 mukaista laadukasta dataa riittävästi, joka on testaajien käytettävissä joustavasti.

Haluamme myös nostaa esiin, että tekoälymallien kouluttamisen data on yksi asia ja testaamiseen käytettävä data toinen. Osalla toimijoista on käytettävissään omaa dataa kouluttamiseen ja osa toimijoista kenties ostaa tällaisen testidatan markkinasta. On tärkeää, että testaaminen tehdään eri datalla kuin kehittäminen. Tekoälysovellusten ja mallien avoin testaaminen edellyttää pääsyä kaikkiin mahdollisiin markkinoilla saatavilla oleviin tekoälymalleihin ja alustoihin.

Karppinen Juha
Microsoft Oy